

आचार्य - तृतीयसत्रार्थम्

वेदाङ्ग-वेदभाष्यम्

DSCC - 24

प्रस्तावना -

- तैत्तिरीयारण्यकस्य चतुर्थप्रपाठके प्राधान्येन प्रवर्ग्यस्य विधयः, तन्मन्त्राः, कालविचाराः च उदीरिताः । तत्रापि विशिष्य आदौ शान्तिमन्त्रः प्रथमानुवाके, महावीरनिर्माणमन्त्राः द्वितीये इत्येवं रूपेण प्रवर्ग्यस्य अनुवाकेषु पठ्यन्ते । अतः एतत्प्रश्नस्य अध्ययनेन छात्राः प्रवर्ग्यविषये अधिगमिष्यन्ति ।

उद्देश्यम् -

- प्रवर्ग्यप्रक्रियां ज्ञास्यन्ति ।
- प्रवर्ग्यस्य स्वरूपज्ञानम् ।
- चतुर्थप्रश्नान्तर्गतमन्त्राणाम् अर्थं ज्ञास्यन्ति ।
- मन्त्राणां विनियोगज्ञानं प्राप्स्यन्ति ।

सङ्गतिः -

- कृष्णयजुर्वेदस्य तैत्तिरीयारण्यकस्य चतुर्थप्रश्नान्तर्गतानां विषयाणां तारतम्येनाध्यापनम् ।

फलितांशः -

- छात्राः सोमयागस्य अनुष्ठाने अङ्गभूतस्य प्रवर्ग्यस्य विषये तथा अग्निव्रतानां, काम्येष्टीनां याज्यापुरोनुवाक्यामन्त्रपर्यन्तं भागम् अधिगमिष्यन्ति ।
- छात्राः सम्पूर्णस्य प्रवर्ग्यप्रकरणस्य अवगमनप्रक्रियाम् अनुष्ठानप्रक्रियां च ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति ।
- इदमध्ययनम् मन्त्राणां श्रौतकर्मणि विनियोगज्ञानपूर्वकं विद्यार्थिनाम् एतत्प्रश्नान्तर्गतं विषयज्ञानं द्रढयिष्यति ।

पत्र कोड एवं विषय	पाठ्यवस्तु विवरणम् - (सायणभाष्यसहित-तैत्तिरीयारण्यके चतुर्थप्रश्नस्य प्रथमानुवाकात् - प्रश्नसमाप्तिं यावत्)	क्रेडिट
DSCC 24	Unit-1 तैत्तिरीयारण्यके चतुर्थप्रश्ने १-८ अनुवाकं यावत् सब्राह्मणम् > महावीर-निर्माण-संस्कारमन्त्राः > प्रवृज्जनमन्त्राः Unit-2 तैत्तिरीयारण्यके चतुर्थप्रश्ने ९-१६ अनुवाकं यावत् सब्राह्मणम् > प्रवर्ग्ययागविषयाः > प्रवर्ग्योद्वासनम् Unit-3 तैत्तिरीयारण्यके चतुर्थप्रश्ने १७-२३ अनुवाकं यावत् सब्राह्मणम् > धर्मप्रायश्चित्तादिविषयाः Unit-4 तैत्तिरीयारण्यके चतुर्थप्रश्ने २४-३३ अनुवाकं यावत् सब्राह्मणम् > घोरतनूप्रतिपादकमन्त्राः Unit-5 तैत्तिरीयारण्यके चतुर्थप्रश्ने ३४-४२ अनुवाकं यावत् सब्राह्मणम् > घोरतनूप्रतिपादकमन्त्राः Unit-6 तैत्तिरीयसंहितायां षष्ठे काण्डे द्वितीयप्रपाठके तृतीयः अनुवाकः ➔ उपसत्कर्मपरिचयः	कुल 4
सन्दर्भग्रन्थ - सहायकग्रन्थाः	1 - तैत्तिरीयारण्यकम् सायणभाष्यम्, आनन्दाश्रमसंस्कृतग्रन्थावली-2008 2-तैत्तिरीयारण्यकम्, आनन्दाश्रममुद्रणालयः, पुणे, 1988 तैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमकाण्डे पञ्चमप्रपाठकः, सायणभाष्यम्	

वेदाङ्ग-वेदभाष्यविद्याशाखाध्यक्षः - प्रो.सूर्यनारायणभट्टः

दिनाङ्कः - 22/07/2025

हस्ताक्षरम्

PROFESSOR

Central Sanskrit University
Under MHRD Govt. of India
Rajiv Gandhi Campus

SHREE SRINGERI KARNATAKA

आचार्य - तृतीयसत्रार्थम्

वेदाङ्ग-वेदभाष्यम्

DSCC - 25

प्रस्तावना -

- तैत्तिरीयरण्यकस्य षष्ठप्रपाठके पितृमेधविचाराः उदीरिताः । पितृमेधयागसम्बन्धिमन्त्राः, अन्येष्टिकार्यकलापाः, पात्राद्यासादनम् इत्येवं रूपेण समग्रे प्रश्ने अनुवाकेषु मन्त्राः पठ्यन्ते । अतः एतत्प्रश्नस्य अध्ययनेन छात्राः पितृमेधविषये अधिगमिष्यन्ति ।

उद्देश्यम् -

- अन्त्येष्टिप्रक्रियां ज्ञास्यन्ति ।
- अन्त्येष्टेः स्वरूपज्ञानम् ।
- षष्ठप्रश्नान्तर्गतमन्त्राणाम् अर्थं ज्ञास्यन्ति ।
- मन्त्राणां विनियोगज्ञानं प्राप्स्यन्ति ।

सङ्गतिः -

- कृष्णयजुर्वेदस्य तैत्तिरीयरण्यकस्य षष्ठप्रश्नान्तर्गतानां विषयाणां तारतम्येनाध्यापनम् ।

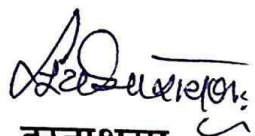
फलितांशः -

- छात्राः पितृमेधविषये अधिगमिष्यन्ति ।
- छात्राः सम्पूर्णस्य पितृमेधप्रकरणस्य अवगमनप्रक्रियाम् अनुष्ठानप्रक्रियां च ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति ।
- इदमध्ययनं मन्त्राणां श्रौतकर्मणि विनियोगज्ञानपूर्वकं विद्यार्थिनाम् एतत्प्रश्नान्तर्गतं विषयज्ञानं द्रढयिष्यति ।

पत्र कोड एवं विषय	पाठ्यवस्तु विवरणम् - (सायणभाष्यसहित-तैत्तिरीयारण्यके षष्ठप्रश्नस्य प्रथमानुवाकात् - प्रश्नसमाप्तिं यावत्)	क्रेडिट
DSCC 25	Unit – 1 तैत्तिरीयारण्यके षष्ठप्रश्ने १-२ अनुवाकौ > पितृमेधमन्त्राः Unit – 2 तैत्तिरीयारण्यके षष्ठप्रश्ने ३-४ अनुवाकौ > पितृमेधमन्त्राः Unit – 3 तैत्तिरीयारण्यके षष्ठप्रश्ने ५-७ अनुवाकाः > पितृमेधमन्त्राः Unit – 4 तैत्तिरीयारण्यके षष्ठप्रश्ने ८-१० अनुवाकाः > पितृमेधमन्त्राः Unit – 5 तैत्तिरीयारण्यके षष्ठप्रश्ने ११-१२ अनुवाकौ > पितृमेधमन्त्राः	कुल 4
सन्दर्भग्रन्थ - सहायकग्रन्थाः	1 - तैत्तिरीयारण्यकम् सायणभाष्यम्, आनन्दाश्रमसंस्कृतग्रन्थावली-2008 2-तैत्तिरीयारण्यकम्, आनन्दाश्रममुद्रणालयः, पुणे, 1988 तैत्तिरीयारण्यके षष्ठप्रपाठकः, सायणभाष्यम्	

वेदाङ्ग-वेदभाष्यविद्याशाखाध्यक्षः - प्रो.सूर्यनारायणभट्टः

दिनाङ्कः - 22/07/2025

हस्ताक्षरम्
PROFESSOR
Central Sanskrit University
Under MHRD Govt. of India
Rajiv Gandhi Campus
Menase SRINGERI (KARNATAKA)-577129

आचार्य - तृतीयसत्रार्थम्

वेदाङ्ग-वेदभाष्यम्

DSCC - 26

प्रस्तावना -

- तैत्तिरीयरण्यकस्य सप्तम-अष्टमपाठके ब्रह्मविषयकविचाराः उदीरिताः । प्रश्ने आदौ शान्तिमन्त्राः, शिक्षाध्यायः, ब्रह्मोपासना इत्येवं क्रमेण शिक्षावल्याम् अनुवाकेषु मन्त्राः पठ्यन्ते । अतः एतत्प्रश्नस्य अध्ययनेन छात्राः शिक्षाविषये, आत्मज्ञानबोधकवाक्यानां विषये च अधिगमिष्यन्ति ।

उद्देश्यम् -

- कर्म-ब्रह्मेति वेदे विभागद्वयमपि ज्ञास्यन्ति ।
- ब्रह्मोपासनादीनां स्वरूपज्ञानम् ।
- सप्तमप्रश्नान्तर्गतमन्त्राणाम् अर्थं ज्ञास्यन्ति ।
- मन्त्राणां विनियोगज्ञानं प्राप्स्यन्ति ।

सङ्गतिः -

- कृष्णयजुर्वेदस्य तैत्तिरीयरण्यकस्य सप्तमप्रश्नान्तर्गतानां विषयाणां तारतम्येनाध्यापनम् ।

फलितांशः -

- छात्राः ब्रह्मविषये अधिगमिष्यन्ति ।
- छात्राः सम्पूर्णस्य उपनिषत्प्रकरणस्य अवगमनप्रक्रियाम् अनुष्ठानप्रक्रियां च ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति ।
- इदमध्ययनं मन्त्राणां श्रौतकर्मणि विनियोगज्ञानपूर्वकं विद्यार्थिनाम् एतत्प्रश्नान्तर्गतं विषयज्ञानं द्रढयिष्यति ।

पत्र कोड एवं विषय	पाठ्यवस्तु विवरणम् - (सायणभाष्यसहित-तैत्तिरीयारण्यके सप्तमप्रश्नस्य प्रथमानुवाकात् - प्रश्नसमाप्तिं यावत्)	क्रेडिट
DSCC 26	Unit – 1 तैत्तिरीयोपनिषदि शिक्षावल्यां १-५ अनुवाकाः > शान्तिमन्त्रः > शिक्षाध्यायः Unit – 2 तैत्तिरीयोपनिषदि शिक्षावल्यां ५ - १० अनुवाकाः > मेधादिसिद्धिमन्त्राः > अङ्गोपासनम् > अङ्गिन उपासनम् > ओं कारस्य सर्वसम्बन्धः Unit – 3 तैत्तिरीयोपनिषदि शिक्षावल्यां ११-१२ अनुवाकौ > शिक्षोपदेशाः > अनुशासननियमाः Unit – 4 तैत्तिरीयोपनिषदि ब्रह्मानन्दवल्यां १-५ अनुवाकाः > पञ्चकोशनिर्माणम् ।	कुल 4
स न्द र्भ ग्र न्थ - सहायकग्रन्थाः	1 - तैत्तिरीयारण्यकम् सायणभाष्यम्, आनन्दाश्रमसंस्कृतग्रन्थावली-2008 2-तैत्तिरीयारण्यकम्, आनन्दाश्रममुद्रणालयः, पुणे, 1988 तैत्तिरीयारण्यके सप्तमप्रपाठकः, सायणभाष्यम्	

वेदाङ्ग-वेदभाष्यविद्याशाखाध्यक्षः - प्रो.सूर्यनारायणभट्टः

दिनाङ्कः - 22/07/2025

आचार्य - तृतीयसत्रार्थम्

वेदाङ्ग-वेदभाष्यम्

DSCC - 27

प्रस्तावना -

- अधीतवेदस्य अर्थज्ञानं अत्यावश्यकम् । श्रुतौ अर्थज्ञानस्य प्रशंसा बहुधा श्रूयते । अर्थज्ञानाय निरुक्तस्य अध्ययनं परमावश्यकमस्ति । अर्थज्ञानसम्पादनाय निरुक्तस्य ज्ञानम् अस्य पत्रस्य अध्ययनेन प्राप्स्यन्ति ।

उद्देश्यम् -

- निरुक्तोक्तभाषाशास्त्रतत्त्वानाम् अवगमनम् ।
- वैदिकभाषायाः वैशिष्ट्यबोधनम् ।
- निरुक्तदृष्ट्या मन्त्राणां त्रैविध्यम् तदर्थज्ञानम् ।

सङ्गतिः -

- अर्थज्ञानाय निरुक्ताध्ययनम् आवश्यकम् ।
- सप्तमामाध्याये मन्त्रभेदज्ञानेन अग्रिमहिमावगमेन वैश्वानरादिशब्दार्थज्ञानेन च वेदार्थः स्पष्टो भवति ।

फलितांशः -

- मन्त्रविभागानां ज्ञानं प्राप्स्यन्ति ।
- वैदिकभाषायाः वैशिष्ट्यं ज्ञास्यन्ति ।
- निरुक्तवेदाङ्गस्य उपयोगितां ज्ञास्यन्ति ।

पत्र कोड एवं विषय	पाठ्यवस्तु विवरण - यास्कनिरुक्तस्य सप्तमाध्यायः	क्रेडिट
DSCC 27	Unit -1 सप्तमाध्यायस्य प्रथमपादः > मन्त्राणां त्रैविध्यम् > मन्त्राणां भेदाः Unit -2 सप्तमाध्यायस्य द्वितीयपादः > देवतास्वरूपनिरूपणम् > देवताकारचिन्तनम् Unit -3 सप्तमाध्यायस्य तृतीयपादः > देवतानां भक्तिसाहचर्यनिर्णयः > मन्त्रशब्दस्य व्युत्पत्तिः, छन्दसां परिचयः Unit -4 सप्तमाध्यायस्य चतुर्थपञ्चमपादौ > अग्निशब्दनिर्वचनम् > अग्नेर्महिमा > जातवेदशब्दस्य व्युत्पत्तिः Unit -5 सप्तमाध्यायस्य षष्ठसप्तमपादौ > वैश्वानरशब्दविचारः > अग्नेः व्यापकत्वम् > वृष्टेः रहस्यम्	कुल 4
सन्दर्भग्रन्थ- सहायकग्रन्थाः	1-निरुक्तम्, मुकुन्द झा शर्मा, चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी - 2012 2-निरुक्तम्, मेहरचन्द्रलच्छमनदासपब्लिकेशन्स, दरिआगञ्ज, दिल्ली -2005 यास्कनिरुक्तम् - दुर्गावृत्तिसहितम्	

वेदाङ्ग-वेदभाष्यविद्याशाखाध्यक्षः - प्रो.सूर्यनारायणभट्टः

दिनाङ्कः - 22/07/2025